

Скрипук О.
студентка за ОР «Бакалавр»
Навчально-науковий Інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,

Науковий керівник:
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
права та держави
Навчально-наукового Інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Теремцова Н.В.

ЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ДУМКИ В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗСЬКИХ КЛАСИКІВ

Правова наука відіграє важливу роль в житті суспільства, оскільки вона допомагає розробляти та вдосконалювати законодавство, яке регулює поведінку людей у суспільстві. На прикладі французьких енциклопедистів, можна зрозуміти важливість правової науки в формуванні європейської правової системи та культури.

Енциклопедизм – духовно-інтелектуальний та освітній феномен європейської культури другої половини XVIII ст. Енциклопедистами називали осіб, які входили до складу колективу авторів французької "Енциклопедії, або Тлумачного словника наук, мистецтв та ремесел", опублікованої в 17-ти томах тексту та 11-ти томах ілюстрацій. Натхненниками та редакторами Енциклопедії були тоді ще нікому не відомий 33-річний філософ Дені Дідро та математик Жан Ле Рон д'Аламбер.

Світогляд енциклопедистів був дуже різним (матеріалісти, деїсти, атеїсти), проте наукові статті проповідували передові ідеї, відбивали новітній рівень знань, обґрунтовували необхідність наукового пізнання світу та його критичного осмислення. Вони були переконані, що правова наука є важливою складовою суспільства та є необхідною для забезпечення справедливості та свободи. Діячі науки та мистецтва вірили, що закони повинні бути створені на основі розуміння природи та істини, а не на підставі волі монархів та інших правителів.

У своїх статтях енциклопедисти намагалися створити нову систему права, яка була б більш раціональною та ефективною, ніж існуюча того часу. Вони критикували традиційну правову систему за її недосконалість та застарілість, та запропонували більш прогресивні підходи до розв'язання правових проблем.

Крім того, науковці внесли вагомий вклад у розвиток правової теорії, зокрема, у галузі теорії держави та права. Вони підтримували ідею, що держава повинна бути заснована на раціональних принципах та фундаментальних правах людини, таких як право на свободу, приватну власність та право на справедливий суд. Ці ідеї вплинули на формування сучасних конституційних теорій та на створення конституційних документів.

Французькі енциклопедисти внесли важливий вклад у розвиток правової науки, допомагаючи сформулювати основні принципи та поняття, які досі використовуються в європейській правовій системі. Наприклад, вони започаткували розробку системи правової класифікації та визначення правових термінів, що було необхідною передумовою для уніфікації та стандартизації правничої термінології.

Автори «Енциклопедії» відстоювали принципи прав людини, свободи та рівності перед законом, що стали основою сучасного європейського права, підкреслювали важливість громадської свободи та права людини на справедливість, які повинні бути гарантовані законом, започаткували традицію наукового аналізу правових проблем, яка допомогла розвитку правової науки в інших країнах світу.

"Енциклопедія" мала антиклерикальний та антифеодальний характер, була гімном науці та розуму. Видання істотно позначилось на майбутній долі Європи. У ній з позицій раціоналізму та наукової методології викладено основні ідейні засади Просвітництва, відбито досягнення в галузі науки, техніки, мистецтва. Енциклопедисти вивели суспільну думку з глухого кута релігійно-догматичних суперечок, протистояли невігластву та фанатизму, сприяли піднесенню рівня освіти, розвитку та популяризації наукових знань, трансформації світогляду особистості на демократичних засадах, утвердженню в суспільстві ідей рівності й свободи, що вплинуло на прискорення соціального та науково-технічного прогресу.

Отже, на прикладі французьких енциклопедистів можна проаналізувати важливість правової науки як для розвитку окремих галузей права, законодавства, юридичної практики, так і для розвитку правової культури всього суспільства загалом.

Список використаних джерел

1. Тюрменко І.І., Горбула О.Д. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2004. С. 221-222.
2. Ковалів Ю. І. Енциклопедисти. Літературознавча енциклопедія. ВЦ «Академія». 2007. С. 333.
3. Encyclopedie.20.23. URL: <https://portail.atilf.fr>.
4. Denis Diderot French encyclopedist. 2018. URL: <https://www.sciencesource.com>.
5. A French encyclopedist who challenged church and state. 2019. URL: <https://www.washingtonpost.com>.